

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/14/2014
Identifikačné číslo spisu:	1012200909
Dátum vydania rozhodnutia:	09.09.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jarmila Urbancová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1012200909.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a členov senátu JUDr. Milana Moravu a JUDr. Petry Príbelskej, PhD., v právnej veci žalobkyne R. N., bytom S., zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Štúrikom, so sídlom v Martine, Holubyho 51, proti žalovanému Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Stromová 1, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovaného č. 2012-4034/9584:2-071 z 29. februára 2012, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č.k. 5S/173/2012-48 z 8. októbra 2013 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 5S/173/2012-48 z 8. októbra 2013 v spojení s opravným uznesením č.k. 5S/173/2012-53 z 29. novembra 2013 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. 2012-4034/9584:2-071 z 29. februára 2012 z r u š u j e podľa § 250j ods. 2 písm. d/ a e/ OSP a vec v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

Žalovaný j e p o v i n ý zaplatiť žalobkyni náhradu trov celého konania v sume 489,14 € na účet advokáta JUDr. Milana Štúrika č.ú. XXXXXXXXXX/XXXX VS: XXXX do troch dní.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zrušil rozhodnutie žalovaného č. 2012-4034/9584:2-071 z 29. februára 2012, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne (ďalej len Trenčianska univerzita) č. FSEV-223/SOC/1112 z 22. decembra 2011 o zastavení konania vo veci sociálneho štipendia podľa § 30 ods. 1 písm. d/ zákona č. 71/1976 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) z dôvodu, že žalobkyňa na výzvu Trenčianskej univerzity nepredložila požadované doklady.

Krajský súd ako súd vecne a miestne príslušný (§ 246 ods. 1 a § 246a ods. 1 OSP) preskúmal rozhodnutie žalovaného podľa druhej hlavy piatej časti OSP a dospel k záveru, že rozhodnutie žalovaného je v rozpore s ust. § 96 ods. 4 zákona č. 131/2002 Z.z. o vysokých školách a zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o vysokých školách) a ust. § 3 ods. 1 písm. a/ bod 1

vyhlášky Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 102/2006 Z.z. o priznávaní sociálneho štipendia študentom vysokých škôl (ďalej len vyhláška), preto ho podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

Krajský súd tak rozhodol s odôvodnením, že žalovaný nesprávne posúdil žiadosť žalobkyne, pretože žalobkyňa nežije v spoločnej domácnosti s rodičmi, tak ako to vyplýva z ustanovenia § 115 Občianskeho zákonníka, netvorí spoločne s rodičmi spoločnú domácnosť, pretože má trvalý pobyt na inej adrese ako jej rodičia a rodičia nie sú podľa rozhodnutia súdu povinní poskytovať jej výživné.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 OSP tak, že úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný, žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu zamietne.

Žalovaný uviedol, že na základe preukázaných skutočností mali správne orgány dostatočne preukázané, že rodičia žalobkyne nie sú rozhodnutím súdu povinní poskytovať žalobkyni výživné a že žalobkyňa žije nimi v spoločnej domácnosti, nakoľko býva v rodičovskom dome svojej matky, ktorého náklady na prevádzku spojené s bývaním hradia rodičia, pričom tiež žalobkyni hradia náklady ako telefón a občasné nákupy. Podľa názoru žalovaného je tak splnená podmienka v zmysle § 115 Občianskeho zákonníka, že fyzické osoby v domácnosti spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Žalobkyňa náklady na svoje bývanie a svoje potreby neuhrádza sama, ale s finančnou pomocou rodičov. Podľa názoru žalovaného je tak splnená podmienka trvalého spolužitia žalobkyne s rodičmi. Spoločná adresa trvalého pobytu pre účely domácnosti sa podľa § 115 Občianskeho zákonníka nevyžaduje. Podľa názoru žalovaného prihlásenie občana na trvalý pobyt nezakladá nijaké právo k budove v ktorej má občan trvalý pobyt, ani je jej vlastníkom a má evidenčný charakter. Žalobkyňa bezplatne užíva rodičovský dom svojej matky, čo naplňa znak výpožičky v zmysle § 659 Občianskeho zákonníka. Vzhľadom na dočasný charakter výpožičky nemožno uzavrieť, že sa žalobkyňa z bytu svojich rodičov do rodičovského domu matky odsťahovala natrvalo. Teda žalobkyňa naďalej trvalo žije s rodičmi v spoločnej domácnosti, nakoľko nenadobudla rodičovský dom matky natrvalo.

Žalovaný ďalej argumentoval, že žalobkyňa v správnom konaní nepreukázala, že jej matka nie je oprávnená svoj rodičovský dom naďalej užívať, tak rodičovský dom matky je naďalej súčasťou spoločnej domácnosti matky žalobkyne (súčasťou spoločnej domácnosti fyzických osôb sú aj ich chaty, chalupy, jachty a pod. umožňujúce bývanie). Žalobkyňa nemôže mať spoločnú domácnosť v rodičovskom dome matky, keď tento rodičovský dom matky je naďalej súčasťou domácnosti matky). K presťahovaniu žalobkyne z bytu rodičov do rodičovského domu matky došlo v rámci jednej spoločnej domácnosti (analogicky akoby išlo o presťahovanie z jednej izby do druhej).

Žalovaný ďalej argumentoval tým, že nemožno opomenúť úmysel zákonodarcu priznávať sociálne štipendia adresne, t.j. študentom, ktorí pre svoje osobné a majetkové pomery sú sociálne na štipendium odkázaní. Výkladom krajského súdu sa však umožňuje priznávať sociálne štipendia študentom pochádzajúcim z hmotne a finančne zabezpečených rodín, ktoré sú finančne spôsobilé uhrádzať oddelené bývanie svojich detí s domnienkou, že títo študenti netvorí so svojimi rodičmi spoločnú domácnosť. Na takýto výklad reagoval zákonodarca tak, že s účinnosťou od 1. septembra 2013 ustanovil rodičov a študenta za spoločne posudzované osoby, bez ohľadu na to, či žijú v spoločnej domácnosti (§ 3 ods. 2 vyhlášky).

K odvolaniu žalovaného sa vyjadrila žalobkyňa tak, že žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny.

Namietla, že tvrdenia žalovaného považuje za nesprávne a odporujúce zákonu. Uviedla, že v žiadosti o priznanie sociálneho štipendia neuvádzala, že žije s rodičmi v spoločnej domácnosti. Túto žiadosť takto doplnila až potom, ako bola inštruovaná pracovníčkou študijného oddelenia, že rodičov uviesť musí,

keďže jej žalobu o určenie výživného súd zamietol. Uviedla, že nemala dôvod pochybovať o inštrukciách pracovníčky študijného oddelenia, ktorá žiadosť o štipendium preberala a ani nemala v tom čase vedomosť o tom, že by uvedenie tejto skutočnosti malo mať vplyv na posúdenie jej žiadosti.

Pokiaľ ide o námietku žalovaného ohľadne tvrdenia, že jej rodičia poskytujú ubytovanie v dome matky vrátane úhrad energií a nájmu, toto vyjadrenie sa vzťahuje k obdobiu, kedy súd rozhodoval o určení výživného. Avšak až po pojednávaní, kedy súd jej žalobu o určenie výživného zamietol, sa ústne dohodla s rodičmi, že energie a nájom bude uhrádzať jej priateľ aj za pomoci jeho rodičov. S uvedeným korešponduje aj písomné vyjadrenie jej rodičov k žiadosti o štipendium z roku 2012, ktorá už akceptovaná bola a sociálne štipendium je jej vyplácané už druhý rok.

Žalobkyňa zotrvala na svojich vyjadreniach, že po maturite v roku 2010 sa odsťahovala od svojich rodičov, rok pracovala brigádnicky a rodičia jej v tom čase neuhrádzali nič. Náklady v rodinnom dome matky si hradili s priateľom na polovicu a od uvedeného roku tvorí spoločnú domácnosť len s priateľom a finančne jej pomáha aj stará matka. Uviedla tiež, že od začiatku štúdia si hradí ubytovanie v Trenčíne, nakoľko denné dochádzanie neprichádza do úvahy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 prvá veta OSP a § 212 ods. 1 OSP), odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je nutné zmeniť.

Predmetom konania v danej veci je preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 2012-4034/9584:2-071 z 29. februára 2012, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Trenčianskej univerzity č. FSEV-223/SOC/1112 z 22. decembra 2011 o zastavení konania vo veci sociálneho štipendia podľa § 30 ods. 1 písm. d/ zákona č. 71/1976 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) z dôvodu, že žalobkyňa na výzvu Trenčianskej univerzity nepredložila požadované doklady.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb, alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 OSP).

V prípadoch, v ktorých fyzická alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu a žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu, súd postupuje podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti OSP (§ 247 ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a s inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotno-právnymi, ako aj procesno-právnymi predpismi.

Podľa § 30 ods. 1 písm. d/ správneho poriadku, správny orgán konanie zastaví, ak účastník konania na výzvu správnych orgánov v určenej lehote neodstránil nedostatky svojho podania a bol o možnosti zastavenia konania poučený.

Podľa § 35 ods. 1 správneho poriadku, na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi.

Podľa § 35 ods. 4 správneho poriadku, vykonanie dôkazov patrí správnomu orgánu.

Podľa § 96 ods. 1 zákona o vysokých školách, v znení účinnom v rozhodnom čase, študentom študijných programov prvých dvoch stupňov a študijných programov podľa § 53 ods. 3, ktorí majú trvalý pobyt v Slovenskej republike, sa na základe splnenia ustanovených podmienok priznáva sociálne štipendium. Na sociálne štipendium má študent právny nárok.

Podľa § 96 ods. 4 zákona o vysokých školách, v znení účinnom v rozhodnom čase, pre priznanie sociálneho štipendia je rozhodujúci príjem študenta a s ním spoločne posudzovaných osôb. Hranica príjmu na vznik nároku na sociálne štipendium, jeho výšku a ďalšie podrobnosti o priznávaní sociálneho štipendia ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.

Vychádzajúc z citovaných ustanovení, zákon prikazuje účastníkovi konania navrhnúť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe. Nie je povinný navrhovať dôkazy k tvrdeniam o skutočnostiach, ktoré sú v konaní nesporné a dokonca všeobecne známe. Táto jeho zákonná povinnosť však nevylučuje možnosť a ani povinnosť správneho orgánu podľa § 32 ods. 1 a 2 správneho poriadku vykonať dôkazy, ktoré mu účastník konania nenavrhoval. Pre správne konanie je viac-menej typické, že účastník konania navrhuje dôkazy už vo svojom návrhu na začatie konania (žiadosti), resp. že osobitné predpisy mu ukladajú povinnosť tieto dôkazy k návrhu pripojiť. Vykonanie dôkazov nie je viazané iba na určité štádium správneho konania. Dokazovanie sa spravidla vykonáva pred prvostupňovým správnym orgánom. Neznamená to však, že by sa dokazovanie nemohlo vykonať aj pred odvolacím správnym orgánom v rámci odvolacieho konania, resp. rozkladového konania (§ 56 správneho poriadku), alebo v ktoromkoľvek štádiu prejednávania veci na odvolacom správnom orgáne (§ 59 správneho poriadku).

Z obsahu súdneho ako aj administratívneho spisu mal najvyšší súd za preukázané, že žalobkyňa dňa 27. septembra 2011 požiadala Trenčiansku univerzitu ako správny orgán prvého stupňa o priznanie štipendia v akademickom roku 2011/2012. Správny orgán prvého stupňa dňa 27. októbra 2011 konanie prerušil s tým, že vyzval žalobkyňu na predloženie potvrdenia o príjmoch jej rodičov za rok 2010. Žalobkyňa na výzvu správneho orgánu síce reagovala, požadované doklady však nepredložila, argumentujúc, že s rodičmi nevedie spoločnú domácnosť. Správny orgán prvého stupňa na základe uvedeného konanie vo veci priznania sociálneho štipendia zastavil s poukazom na ust. § 30 ods. 1 písm. d/ správneho poriadku.

Z obsahu administratívneho spisu ďalej vyplýva, že žalobkyňa napriek tomu, že zotrvala na svojich tvrdeniach, že mala byť posudzovaná samostatne a nie s rodičmi, v rámci odvolacieho konania potvrdenia o príjmoch rodičov predložila. Tieto potvrdenia sa nachádzajú v administratívnom spise od 2. februára 2012, teda ešte pred rozhodnutím žalovaného.

V danom prípade sa podľa názoru najvyššieho súdu žalovaný ako odvolací správny orgán dopustil procesného pochybenia, keď rozhodnutie o zastavení konania potvrdil s názorom, že žalobkyňa nemá byť posudzovaná samostatne, ale spoločne so svojimi rodičmi. K takémuto rozhodnutiu by mal žalovaný legitímny dôvod v prípade, keby žalobkyňa doklady o výške príjmov svojich rodičov za rozhodné obdobie roku 2010 nepredložila vôbec a to ani v priebehu odvolacieho konania. Keďže žalobkyňa žiadané doklady ako dôkazy v rámci odvolacieho konania správnomu orgánu predložila, bolo povinnosťou správneho orgánu tieto dôkazy posúdiť v kontexte jej žiadosti o sociálne štipendium a nie potvrdiť zastavujúce rozhodnutie pre nepredloženie žiadaných dokladov.

Podľa názoru najvyššieho súdu pochybil však aj krajský súd, keď zrušil napadnuté rozhodnutie

žalovaného v zmysle § 250j ods. 2 písm. a/ OSP, s odôvodnením, že správny orgán posúdil žiadosť žalobkyne o priznanie sociálneho štipendia nesprávne, pretože žalobkyňa nežije so svojimi rodičmi v spoločnej domácnosti tak, ako to vyplýva z ustanovenia § 115 Občianskeho zákonníka. Ušlo zrejme pozornosti krajského súdu, že danom prípade správny orgán žiadosť žalobkyne vôbec neposudzoval, nevydal žiadne rozhodnutie, ktorým by posudzoval žalobkyňu spolu s rodičmi, keďže konanie zastavil pre nepredloženie žiadaných dokladov a žalovaný toto rozhodnutie potvrdil.

Z uvedených dôvodov preto najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie zrušil podľa § 250j ods. 2 písm. d/ OSP, pretože rozhodnutie správneho orgánu je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov ako aj podľa § 250j ods. 2 písm. e/ OSP, pretože správny orgán v konaní urobil takú vadu, ktoré má vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

V ďalšom konaní správne orgány súc viazané právnym názorom najvyššieho súdu (§ 250j ods. 7 a § 250ja ods. 4 OSP) posúdi znova žiadosť žalobkyne o priznanie sociálneho štipendia, vrátane posúdenia či žalobkyňa viedla spoločnú domácnosť spolu s rodičmi (§ 115 Občianskeho zákonníka), alebo samostatne a vo veci znova rozhodne a svoje rozhodnutie aj patričným spôsobom odôvodní tak, aby rozhodnutie zodpovedalo zákonu (§ 46 a § 47 ods. 3 správneho poriadku).

O náhrade trov celého konania rozhodol najvyšší súd podľa § 246c ods. 1 veta prvá a § 224 ods. 1 OSP a s poukazom na § 250k ods. 1 OSP a § 151 ods. 1a 5 OSP, v sume 489,14 €, ktorá suma pozostáva z náhrady trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby po 127,16 € (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie žaloby), za jeden úkon právnej služby po 130,- € (vyjadrenie k odvolaniu) v zmysle § 11 ods. 4 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, plus dvakrát režijný paušál v sume po 7,63 €, jedenkrát paušál 8,04 €, ako aj DPH 20%, spolu v sume sume 53,91 €. Náhradu trov celého konania je žalovaný povinný zaplatiť v zmysle § 149 ods. 1 OSP na účet advokáta JUDr. Milana Štúrika, č.ú. XXXXXXXXXX/XXXX, VS: XXXX, do troch dní.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.